

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Celebrare Missam. Quoad obligatione[m] absutrinseco

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

& cum ea reservationem. Ita Bordonus p. 8. tract. 7. resol. 20.

Falsificantes instrumenta vel scripturas non incidunt in censuram.

16. Non incidit in casum reservatum, vel Censuram, qui instrumenta, syngraphas, aut apochas falsificaret, aliquid addendo, vel minuendo, quod urgeret in tertii præjudicium, p. 8. tract. 7. resol. 82. *Causa, vide Pontifex.*

CELEBRARE MISSAM.

1. **P**onuntur hic casus circa Obligationem celebrandi ab intrinseco, circa ritum, circa ministrum, circa tempus, & locum, & circa dispositionem celebrantis. Nam pertinentes ad eleemosynas, invenies infra V. *Missarum*, & pertinentes ad vestes & Vasa sacra, invenies V. *Vasa sacra*, & V. *Vestes sacerdotales*.

Missam nullus Sacerdos celebrare tenetur. Sed sacra est in c. scilicet communicatio.

2. Circa obligationem celebrandi; simplex Sacerdos non tenetur sæpè celebrare Missam, sed cessante tempore & scandalo, satis est, si celebret ter, aut quater in anno, & præcipuè in die Natalis Domini, Resurrectionis, & Pentecostes. Imò probabile puto, satis esse, quòd in Paschate communicet. 3. Etiam cessante impedimento. Ita D. Bonaventura in 4. dist. 12. art. 2. quest. 2. contra Villalobos in sum. 1. tr. 7. dub. 49. num. 1. p. 2. tr. 17. res. 12. At quid de Parocho? Vide V. *Parochus*, num. 1.

Quid de Parocho?

An in Ecclesiis Collegiatis omitti possit Missa solemnis in feria privilegiata? Et an in Ecclesiis Regularium?

3. Missam solemnem de Feria privilegiata in Ecclesiis Collegiatis omitti non posse, docet Gavantus comment. ad Rubr. Miss. tom. 1. part. 3. tit. 10. numer. 8. sed canendam esse post Nonam in violabiliter, & sic declarasse Sacram Congregationem. Sed Castaldus in praxi carem. lib. 2. sect. 6. cap. 3. numer. 20. contrarium docet. Posita autem prima sententia, & constituto authenticè de declaratione Cardinalium, non propterea ad id tenerentur Regulares, quia eorum Ecclesiæ secundum Rodríguez qq. Regul. tom. 1. quest. 43. art. 10. & Villalobos in sum. 1. tr. 8. diff. 10. num. 4. contra Portelium dub. Regul. V. Missa, n. 7. non sunt Collegiata. Teneri tamen Prælatos Regula-

res, docet Filiucius tom. 1. tract. 5. c. 4. n. 104. curare, ut in eorum Ecclesiis una saltem Missa quotidie celebraretur. (Imò, ubi adest consuetudo legitime præscripta teneri etiam ad Missam solemnem, ea tamen obligatione, qua unaquæque Religio ad suas constitutiones obligatur, ex Clema. de celebr. Miss. p. 3. tr. 2. res. 8. & p. 4. tr. 4. resol. 6.) Sed Victoria in sum. n. 94. ait, non peccare mortaliter, si aliquo die nulla Missa celebraretur, part. 2. tr. 14. res. 76.

4. Nullus Sacerdos, etiamsi sit Parochus, tenetur in die Natalis Domini tres Missas celebrare. Quia Perochiani non tenentur, nisi unam Missam audire, part. 4. tract. 4. resol. 236. Quod si celebrare tres vellet, ex Villalobos in sum. part. 1. tract. 3. diff. 22. num. 7. & alii non posset omnes celebrare ante auroram. Tum, quia est contra Rubricam Missalis. Tum etiam, quia in Canone pro prima Missa ponitur *Noctem sacratissimam*, pro aliis duabus *Diem sacratissimum venerantes*. Sed contraria sententia Suarez in 5. part. tom. 3. disput. 81. sectio 4. Merceri in 3. part. quest. 83. artic. 2. prop. 3. numer. 1. & aliorum est probabilior, nam in cap. *nocte sancta*, de consecrat. distinct. 1. conceditur in nocte Nativitatis Missas sine distinctione celebrari. Ad argumentum de Rubrica dicendum cum Vasquez in 3. part. tom. 3. disput. 232. cap. 3. numer. 3. Rubricam loqui pro Missis solemnibus. Ad secundam cum Suarez ubi supra, quod aliquando verba divini Officii referuntur ad tempus, pro cuius commemoratione dicuntur: unde, non obstante, quòd in prima Missa dicatur *Noctem sacratissimam*, omnes tres Missæ possunt propè meridiem celebrari, part. 2. tr. 14. resol. 35. & part. 4. tr. 4. res. 236. §. Notandum. Qui verò unam tantum velit celebrare, sive in nocte, sive die, potest dicere quam voluerit. Ita Ledesma in sum. tom. 1. de Sacram. Eucharist. cap. 19. post 9. concl. contra Gavantum in comment. ad rub. Miss. tom. 1. part. 4. tract. 2. tit. 3. numer. 6. qui putat dicere debere primam, vel tertiam, & potius tertiam, cujus Oratio

Tres Missæ in die Natalis Domini nemo tenetur celebrare.

Sed qui vult potest omnes celebrare ante auroram.

Et si vult celebrare unam, dicere potest quamlibet.

concordat cum officio, *part. 2. tr. 14. ref. 39.* Sacerdos qui in nocte nativitatis Domini ministrans pro Diacono communicavit e manu Episcopi vel Prælati, non potest celebrare illo die quia esset contra praxin. *p. 11. tr. 4. ref. 43.*

Sunt vero alii casus, in quibus Sacerdos jejunus celebrare potest pluries in eadem die.

5. Sacerdos, dummodo sit jejunus, secundum Valentiam *tomo 4. disputat. 6. question. 11. punct. 3. ad 7.* & alios celebrare potest aliquando plures Missas in eadem die. Primum, in die Natalis Domini. Secundum, quando sub finem unius Missæ supervenit Episcopus, vel habens quasi Episcopalem jurisdictionem ordinarius Prælati, Rex, vel alius Princeps sæcularis, vel etiam aliqui itinerantes in die festo. Tertium, quando sub finem Missæ intraret corpus defuncti sepeliendum cum Missa. Quartum, si non esset reservata Eucharistia, & dandum esset viaticum moribundo: An autem possit ed casu non jejunus celebrare secunda vice, affirmat Franc. Lugo, communiter negant, ego nihil definitio urget me tamen communis sententia in contrarium, ideo tu Judica. *p. 11. tract. 7. ref. 21.* Quintum, ad benedicendas nuptias, aliqua necessitate, aut magna congruentia urgente, Sextum, ob rationalem causam, vel congruentiam a viro prudenti, & probo judicandam, ut habetur *c. consilvisti, de celeb. Missar.* Septimum tandem, si unus Sacerdos præfectus esset duabus Ecclesiis Parochialibus ob ipsarum paupertatem. Sed hic casus præter primum, & ultimum ob multitudinem Sacerdotum abierunt in disuetudinem, ut observat Llamas. *p. 3. meth. c. 5. §. 17. in fine.* Unde si aliquis contingat, Sacerdotes attendant locorum consuetudinem, & querant licentiam ab Episcopo, ut observat Possevinus. *ciz. n. 7. p. 2. tr. 14. ref. 56.* Parochus qui duobus in locis celebrare debet, satisfacit, imo conformis est, si semel tantum celebret, die Veneris sancto, quia non esset jejunus si sumeret calicem, & sine sumptione illius non servaret ritus Missalis. *p. 11. tr. 5. ref. 33.* superveniente viro valde illustri, v. g. prorege, ite Episcopo, Nuntio Apostolico, licet juxta Laym. Azoar, Sa. Garz. & alios Missam ab initio re-

Quorum multi non sunt amplius in usu.

sumere si nondum inceptum sit offeritorium; probabiliter tamen id negant Gran. Rodriq. Tamburinus & alii. *ibid. ref. 45.*

6. Si Sacerdos post sumptionem corporis videret se consecrare calicem cum sola aqua docet D. Th. *3. p. q. 83. art. 6. ad 4.* & præcipit in Missali Pius Quintus, ut iterum aliam Hostiam, cum vino consecraret, incipiendo ab illis verbis, *Qui pridie, quam pateretur.* Sed probabile est sufficere, quod consecraret solum vinum, incipiendo ab illis verbis, *Simili modo:* quia hic modus sufficiens est ad supplendum defectum, & aptior ad vitandum scandalum. Quævis enim Hostia consumpta fuerit, quædiu tamen non confunditur calix, durat eadem actio sacrificandi; & ita non censetur una species confici sine altera. Modus autem D. Thomæ potius esset novus, & integrum sacrificium cum scandalo facere, quam illud imperfectum perficere. Secundam opinionem docuit Scorus *in 2. dist. 8. q. 3.* Et approbat Clemens VIII in Missali. Nota hic cum Navarro, & Sylvio, quod si Sacerdos in tali casu perturbatus finiret Missam, neque Hostiam, neque Calicem consecrans, non peccaret mortaliter. *p. 2. tr. 14. ref. 70.*

Sacerdos, qui post sumptionem corporis adverte se consecrasset solam aquam, postet valiam Hostiam consecrare cum vino.

Vel Calicem vinum.

7. Licitum esse, ait Fagundez *part. 1. libr. 3. cap. 4. numer. 26.* quod Parochus dum renovat Eucharistiam, consumat Hostiam præconsecratam, & quam ipse consecrat, reponat in sacratio: quod maxime procederet, si Sacerdos oblitus esset consecrare Hostiam proponendam orationi quadraginta horarum. Sed præpositus *in 3. p. quasi. 83. artic. 1. dub. 7. numer. 50.* hanc sententiam improbabilem putat: quia de ratione sacrificii est; ut sumatur ea Hostia, quæ ab ipso sacrificante est consecrata. *par. 5. tractat. 16. resol. 96.* Eodem pacto docet Marchantius *resol. Pastor ad Cand. de Sacr. tom. 4. c. 5. §. 3.* non licere, quod Sacerdos ostendat aliam Hostiam populo ab ea, quam consecravit: unde, si quis non habens majorem Hostiam, consecraret particulam; non deberet ostendere populo aliam Hostiam præconsecratam, nisi addita particula consecrata in eadem Missa. *ibid. in fine.*

Et si perturbatus sic finiret Missam, non peccaret mortaliter. Debet autem eandem Hostiam quam consecravit sumere.

8. Quo

Non est mortale, commutare unam Missam in aliam.

Nam Bulla Pii V. illi praeferunt non obligat ad mortale, nisi in rebus gravibus.

Itaque non est mortale dicere extra praeceptum die Missam Assumptionis, Passionis, qua legitur in Dominica Palmatum.

Aut alicuius Sancti sine Gloria, & Credo. Etiam in festis Apostolorum.

8. Quoad RITUM, Bulla Pii V. praefixa Missali Romano praecipiens Missam juxta ritum, & formam in eo praescriptam legendam esse, secundum Bonac. de Sacra. v. disp. 4. quast. ult. punct. 7. §. 3. numer. 3. & alios inducit obligationem sub mortali: quia utitur praepro salute obedientiae. Sed ex Fagundez tract. 1. lib. 3. cap. 21. & seqq. & aliis, non ita. Et ex Filiucio, tom. 1. tr. 5. cap. 5. num. 140. non obligat cum tanto rigore ad observantiam singularum serui, quae in eo praescribuntur, sed pro gravitate earum. Generaliter autem obligat ad observantiam ritum Missalis & non introducendum, alium, quod ut observat Praepositus in 3. part. 9. §. 83. art. 4. dub. 3. n. 186. accideret, si unusquisque pro suo arbitrio Sacrum faceret secundum aliud Missale. In particulari ergo non erit peccatum mortale quavis alioqui illicitum, unam Missam in aliam ejusdem Missalis commutare, & Missam v. g. Assumptionis, Nativ. &c. B. V. extra diem talium Festivitatum dicere. Sic Tanner. tom. 4. disp. 5. q. 10. du. 1. num. 6. part. 2. tract. 25. resol. 55. & p. 4. tr. 4. resol. 39.

Eodem modo Philosophandum, si quis peteret Missam de Passione, qua legitur in Dominica Palmatum, vel una ex sequentibus Feriis; non enim deberet recitari, sed deberet dici Missa de Passione votiva, in Missali assignata, non esset tamen peccatum mortale illam dicere. Ita Castaldus in praxi carem. lib. 2. sect. 6. & 4. num. 1. part. 3. cap. 6. resol. 101. Qui id generaliter docet, de quacunque Missa votiva de sancto, aut quacunque Festivitate, de qua juxta Rubricas Missalis per anni circulum celebratur; posse nimirum dici extra illum diem sine Gloria, & Credo, mutato etiam nomine Festivitas in commemoratio. &c. Ibidem resol. 102. Et tandem, sicut Sacerdos in Dominica, aut festo Apostolorum, &c. potest non dicere Missam: ita potest sine mortali dicere aliam Missam a currente; quia praepceptum de Missa currente, secluso scandalo non videtur latum sub mortali. Ita Villalobos, part. 1. tr. 8. diff. 31. num. 5. part. 2. tract. 14. resol. 30. An Mis-

sa defunctorum licite applicetur pro vivis vide infra V. Suffragia.

9. Declaravit Sacra Congregatio peccare mortaliter Regulares, qui loco Episcopi in Canone ponerent nomen sui Generalis. Ait tamen Rodriguez in summ. tom. 4. cap. 51. num. 13. non peccare mortaliter, qui aliquid adderet Canonis, ignarus hujus declarationis, vel ejus authenticae, p. 2. tract. 14. resol. 40. Et Filiucius, tom. 1. tract. 5. cap. 5. num. 155. docet non peccare mortaliter Sacerdotem, omittentem adverteenter in Missa Credo, vel Gloria, (& contra Nugnam, 2. t. in 3. part. quast. 83. art. 4. dub. 2. concl. 2. omittentem nomen alicujus Sancti ex his, qui ponuntur in Canone, part. 2. tractat. 14. resol. 49. Quod etiam dic de eo, qui adderet aliquam commemorationem submissa voce part. 5. tractat. 5. resol. 63.) Et hoc ex levitate materiae, part. 2. tractat. 14. resol. 59. & omnia simul part. 5. tract. 5. resol. 45. & 63. Ob quam etiam rationem, qui omitteret in verbis Consecrationis particulam enim, & diceret calix pro calix, non peccaret mortaliter. Vide V. Eucharistia num. 12.

10. Rursus non peccat mortaliter Sacerdos, si, dum se sacris vestibus induit, relinquit Orationes solitas. Ita Fagundez tractat. 1. lib. 3. cap. 21. numer. 9. contra Sylvium in 3. part. quast. 83. art. 6. Quia ex supradictis, non omnes regulae Missalis obligant ad mortale, sed illae tantum, quae sacrificii essentiam, vel quasi essentiam continent. Reliquae vero sunt consilia, & instructiones, par. 1. tr. 14. res. 43.

11. Neque peccaret mortaliter, qui in Missa majori non legeret submissa voce Epistolam, & Evangelium a Ministris canendum. Nam id non ponitur in Missali, aut in aliquo Canone tanquam praepceptum. Neque obstat, quod aliqui id faciant: nam multa sunt consuetudines, quae non sunt praepcepta. Ita Vegha in summ. tom. 2. cap. 41. cas. 7. & alii contra Sa V. Missa, numer. 51. part. 2. tractat. 14. res. 42. & p. 5. tract. 5. res. 46. & tract. 13. resol. 95.

Regulares peccat mortaliter, ponendo in Canone nomen Generali loco Episcopi. Non peccat mortaliter, qui Missa modicum adderet, vel ex ea omitteret, ut Gloria, vel Credo, aut nomen alicujus Sancti de Canone.

Aut in consecratione partie. (enim)

Aut in impositione sacrorum vel stium orationes solitas

Vel in Missa solemniter non legeret Epistolam, & Evangelium submissis.

Adit Praepositus ad-
ditum uni
Missali, dum
est in loco
adhibito al-
teri.
Missali posse
illu conformari.

12. Docet Praepositus in 3. part. quest. 83. artic. 4. sub 5. num. 190. quod Sacerdos utens Missali Romano, si reperitur in loco, ubi Missa celebratur alio ritu, videlicet in aliquo Monasterio DD. Benedicti, Domini, &c. celebrare potest secundum ritum illius loci. Idemque dicendum esse, si non utatur Missali Romano, & in eo loco alium ritum inveni- ret discrepantem a proprio. Ita Propositus. Sed aliqui contradicunt. Et nescio an circa id Sacra Congregatio aliquid declaravit. part. 4. tract. 4. resol. 95.

Sacerdos ex-
tendens ma-
nus super
Calicem de-
bet tenere
pollices su-
per manus,
dextrum su-
per sinistru
in modum
Cruci.

13. Quando Sacerdos in Missa dicit: *Hanc igitur oblationem*; & extendit ma- nus super Calicem, tenere debet pollices super manus, dextrum super sinistrum in modum Crucis. Ita tenet, & decisum fuisse testatur in Rota Petrus de Reyna in *cerem. de la Mesa rozada*, §. 8. n. 4. litt. Q. parte 3. tr. 6. res. 104.

Missae Regu-
laribus con-
cessa, non
possunt ab
aliis dici,
etiam in co-
rum Eccle-
sia.

14. Missae Regularibus concessae non possunt dici ab aliis, etiam in eorum Ecclesiis. Sic declaravit Sacra Congregatio Cardinalium apud Gavanum, tom. 1. p. 3. tit. 10. num. 16. Qui etiam notat, quod Missa; quae nomine Rosarii circumfer- tur, concessa solum fuit Praedicatoribus, quare alii dicere non possunt: sed in eo festo dicant de S. Maria ad Nives, vel Nativitate, mutato nomine *Navitatis in Festivitate*. Sed ipsi magis placet, quod dicant de S. Maria ad Nives parte 2. tr. 14. resol. 74.

Et Missa de-
recenter
Beatificato
concessa ali-
cui Religio-
ni, non potest
dici ab aliis.

15. Quando conceditur facultas Sacerdotibus certae Religionis, ut Missam celebrent de recente Beatificato, tali facultate frui non possunt alii Sacerdotes. Ita Granada in 2. 2. contr. 1. tract. 7. disput. 4. sect. 2. numer. 2. contra Palaum tract. 4. disp. 1. punct. 7. §. numero 4. Et ita expres- se determinavit Sacra Congregatio Car- dinalium apud Gavanum in *Enchir. E- piscop. v. Missa ritus*, num. 1. Probatum au- tem conclusio primo, quia Alexand. III. in cap. de reliqui. & vener. Sancti. prohibuit aliquem colere publico cultu sine facultate papae: ergo illi soli poterunt, quibus facultas papae conceditur. Secundo, quia sicut in Bullis talis concessio- nis designantur certae personae: ita *Summa Diana*.

etiam designatur certus dies, sed Missa non potest celebrari extra illum diem; ut respondit Sacra Congregat. teste Tur- riano in 2. 2. tom. 1. cap. 13. sub. 8. ergo ne- que ab aliis personis. Tertio, quia privi- legia censentur solum concessa illis per- sonis, quae in iis exprimuntur: quia ad eos solum dirigitur intentio conceden- tis, ut probat Bonacina tract. de leg. disp. 2. quest. 3. punct. 7. §. 2. num. 1. voluntas enim, in qua vis privilegii fundatur, non operatur, nisi ut significata. Parum ergo juvat raritas rationis ad extendenda pri- vilegia de persona ad personam, ut ait Salas de leg. disp. 14. sect. 9. num. 48. Tan- dem, quia gratia censetur concessa juxta verba supplicationis, ut docet Meno- chius libr. 1. consil. 33. numer. 14. & lib. 2. consil. 180. num. 1. in his autem supplica- tionibus petitur gratia pro certis perso- nis. Et illas Bullae explicitè nominant. Cumque verba sint clara, non est adhi- benda interpretatio, vel extensio, ut ait Salas. Neque dicas, quod privilegia sunt amplianda. Nam hoc verum est, quando recta ratio id suadet, servata proprietate verborum, quod non accidit in casu nostro, part. 2. tractat. 15. resolut. 55. part. 3. in Addit. res. 2. & par. 4. tract. 4. res. 231. §. Notandum.

Sed quid, si in tali diploma te, nomina- tis certis personis, non addatur particu- la taxativa tantum; Granada putat in tali casu posse etiam alios Sacerdotes Mis- sam concessam celebrare, petentibus ta- men illis, quibus facultas celebrandi conceditur: nam tunc isti celebrare cen- setur per illos; quod licere videtur ex 27 regula, de regulis juris in 6. Quemadmo- dum licet Capellano, Missas Capella- niae per alios celebrare, ut cum aliis Doctoribus, & decisione Rotae docet Gonzales super reg. 8. Cancell. glos. 5. à num. 71. Sed aliqui viri docti hanc sen- tentiam Granada non approbant, & af- fignant disparitatem, par. 4. tract. 2. resol. 231. §. Notandum.

16. Insinuavimus supra, non posse ce- lebrari Missam pro hujusmodi recenter canonizatis, praeter diem in diplomate designatum, Et Granada, ubi supra, n. 18. addit,

Sed quid si
in diploma-
te non sit ap-
posita parti-
cula tantum?

Eadem vero
Religio non
potest ultra
diem pra-
scriptum di-

R

addit,

*cere Missam
de tali Bea-
to, vel de illo
commemo-
rationem
facere?
Aut in pu-
blici Lita-
nis invocare.*

addit, nec licere præter illum diem cõ-
memorationem fieri, (Et Portellius *Ad-
ditio. ad dub. Regul. v. Reliquia Sanctorum
num. 11.* Nec invocari posse in publi-
cis Litaniis. Adde & tu ex Turriano
in 2. 2. tomo 1. disput. 17. dub. 18. nec fieri
posse Octavam &c. *part. 3. tr. 5. resolutio-
ne 9.*) & facientes, seclusa ignorantia,
& bona fide, peccare mortaliter. Lice-
re tamen, ait, cum primum facultas
conceditur, Missam celebrare in ho-
norem beatificati, etiã ante diem præ-
fixum, pro initio, & inchoatione Festi-
vitatũ, si dies præfixa multum dif-
ferat. Sed hoc secundum nec videtur ad-
mittendum. Et præaxis, quam ipse ait
sic interpretatam esse voluntatem Pon-
tificis, non adest in hoc Regno Siciliae:
ubi, cum primum Pontificium diploma
innotescit, pullantur in aliquo die sam-
panæ, & cum præsentia Episcopi cani-
tur *Te Deum laudamus*, ante Imaginem
Glorificati, cujus Oratio in fine dicitur
Ibidem §. sed quaritur.

*Aut Missam
celebrari in
alio Eccle-
sia, præter
designatam.*

17. Et tandem: ait Granado, *ibidem n.
17.* de personis, quibus concessum est,
ut in Ecclesiis suorum Ordinum per
totum Orbem Missam noviter Beatifi-
cati celebrent, non licet in aliena, sive
sæcularium, sive Regularium celebrare.
Et quamvis non sit culpa mortalis id fa-
cere semel, aut bis, quia sola mutatio lo-
ci semel aut bis, videtur levis; fore tamẽ
mortalem, si id fieret toties, ut pruden-
ter judicari possit valdẽ contrarium de-
creto Summi Pontificis. Ita ille. Sed in
his materiis cautẽ procedendum puto.
Ibidem §. Et tandem.

*Sacerdos
probata me-
moria an
possit in ali-
quo casu
celebrare si-
ne Missali?*

18. Sacerdos benẽ instructus, & de sua
memoria confidens, in casu necessitatis
celebrare potest sine Missali. Ita Ledes-
ma *in summ. tomo 1. de Eucharist. cap. 20.
post. 8. conclus.* & alii contra Fagundes
tom. 1. lib. 2. cap. 2. num. 23. Deberet ta-
men adhibere similem librum, ne ali-
quam notam incurreret apud alios. I-
dem putavit Vasquez *in 3. part. tom.
4. disputat. 233. cap. 3. numer. 26.* de Sa-
cerdote, qui parum videt, & Missam
memoriter tenet, *part. 2. tractat. 14. resol.
48.*

19. Sacerdos celebrans in Altari sine *Sine Cruce
Super Alta-
re?*
immagine Crucis non peccat mortaliter, *Vel cum una
candela ce-
rea.*
secundum Homobonum *de Exam. Ec-
cles. part. 1. tractat. 4. cap. 15. questio. 143.*
Neque peccat mortaliter secundum
Nugnum *in 3. part. questio. 83. art. 3.
dub. 5.* celebrans cum una candela cerea
extra casum necessitatis. Celebrare verdẽ
cum lumine olei, vel adipis in casu ne-
cessitatis illicitum esse, ait Henriquez
libro 9. de Missa cap. 26. numero 4. quia u-
sus celebrandi cum cereo accenso in-
troducitur a tempore Apostolorum.
Et Riceius, *part. 3. decis. 213. num. 1.* ait,
hoc esse peccatum mortale. Sed contra-
rium dicendum est cum Suarez *in 3. part.
tomo 3. disput. 81. sect. 6.* secluso contem-
ptu, & scandalo. Quia ex D. Thoma,
1. 2. questio. 101. articul. 1. ad 2. olim in
sanctuarii lampades in Dei cultum ar-
debant. Et quamvis hi auctores dicant,
hoc ante factum non esse consulendum,
ago cum Laymann *lib. 5. tr. 5. c. 6. n. 17.* &
aliis in necessitate consulere, *part. 2. tr.
14. ref. 45. & 67. n.*

*Et capite
cooperto.*

20. Non potest Sacerdos ex causa quã-
tumvis iusta celebrare Missam, operto
capite sine licentia Episcopi, aut (si est
Regularis) sui Prælati. Ita Homobonus
*de Exam. Eccl. part. 2. tractat. 4. cap. 15. qu.
145.* Imò Gavantus *comm. ad Rubr. Mis-
sal tom. 1. part. 2. tit. 2. littera F.* docet
hanc facultatem pertinere ad Summum
Pontificem. Et ita declarasse Sacram
Congregationem Episcoporum nego-
tiis præpositam anno 1590. & Sacram
Congregationem Rituum anno 1626.
Et Scottia *de Sacram. Missa libr. 1. cap.
4. numero 2.* notat, Gregorium XIII.
vix dispensasse cum Episcopo Nicææ
pro infirmitate, ut (Canone excepto) o-
perto capite celebraret. Quod si gravis
infirmitas id exigeret, & licentia facilẽ
postulari non posset, putat Suarez *in 3.
part. tom. 3. disput. 83. sect. 3.* posse id fieri
sine gravi culpa. Et Ledesma *in summ. 1. 1.
de Sacram. Eucharist. cap. 21. concl. 7.* id
absolutẽ probabiliter docet secluso
scandalo, & contemptu: quia secluso Ca-
none, non videtur materia peccati mor-
talis. *p. 2. tr. 14. ref. 58.*

Sacerdos in
necessitate
potest cele-
brare sine
ministro.

21. Quoad MINISTRUM, Villalobos in summ. part. 1. tract. 5. diff. 34. numer. 2. putat, in casu necessitatis omitti posse, ut si in die festo, aut cum consecrandum esset viaticum pro moribendo, haberi non posset. Et ita ego teneo contra Bonacinam de Sacrament. disput. 4. quast. ultim. punct. 9. numer. 33. part. 2. tr. 14. resol. 43. An verò in tali casu admitti possit fœmina? Negat Suarez in 3. part. tom. 3. disput. 88. sect. 1. & alii ex cap. 1. de cohabit. cleric. & mul. ubi dicitur, ut nulla fœmina ad Altare præsumat accedere, aut Presbytero ministrare. Et ita etiam ipse teneo. Sed Nungus in 3. par. tom. 1. quast. 83. art. 6. dub. 1. Affirmat. Quia ex hoc nullum sequitur inconveniens, & ex alia parte sacrificium fit debito modo, & cum debitis responsionibus, absque confusione. Textum autem prædictum loqui extra calum necessitatis; ut patet ex verbo, præsumat. part. 2. tract. 14. resol. 44.

Sed an cum
fœmina.

Missæ cele-
brari potest
ab aurora, &
aliquanto
ante.

22. Quoad TEMPUS celebrationis Doctores communiter docent, incipere ab initio Auroræ. Quod tamen non debet intelligi indivisibiliter; Nam Reginaldus tom. 1. libro 29. cap. 9. numer. 173. concedit quadrantem ante auroram. Homobonus in exam. part. 1. tractat. 4. caput. 24. quast. 136. semihoram ante solis ortum, Azorius, part. 1. libr. 10. cap. 25. quast. 5. horam, & quadrantem ante solares radios manifestos. Sed probabilius Joannes de la Cruz in direct. part. 2. de Sacram. Missæ, quast. 2. dub. 1. conclus. 3. in fine, horam cum dimidia ante solis ortum. Imò Fernandez in exam. part. 3. cap. 5. §. 14. numero 3. addit aliam semihoram. Ex quibus infert Suarez in 3. part. tom. 3. disp. 80. sect. 4. Religiosos, qui habent privilegium celebrandi una hora ante diem, posse celebrare tribus horis ante diem. Et ipse addo cum dicto de la Cruz, ubi supra, posse celebrare statim post Matutinum, vel duas horas ultra mediam noctem, par. 2. tr. 14. resol. 33.

Et à Reli-
gioso statim
post Matu-
tinum.

Pro commu-
nicando autē
infirmo etiā
media nocte.

23. Verum pro infirmo communicando licet celebrare, etiam media nocte. Ita Victoria de Eucharist. numero 95.

contra Henriquez, libr. 5. cap. 24. num. 5. Qui putat, licere ob itinerandum, vel aliam honestam causam, celebrare ante auroram. Sed hoc Layman lib. 4. tr. 5. c. 4. n. 3. non admittit quia est contra Canonem, & universalis Ecclesiæ consuetudinem. Ibidem §. Non reciteam.

24. Sacerdos celebrans antequam recitet Matutinum, secundum Cenedum in 99. can. quast. 3. numer. 7. & triginta Doctores apud ipsum peccat mortaliter, quia violat Rubricam Missalis præcipientem, & consuetudinem observantem, ut Missa post recitatum Matutinum celebretur. Sed contraria sententia Barbosa de potestate Episcopi, part. 1. alleg. 24. numero 15. & aliorum triginta est probabilior. Quia, ut ait Sylvius, Matutinum, & Missa non habent inter se connexionem, & ordinem. Nam illud inventum est ad exhibendum Deo cultum pro populo: hæc vero ad instaurandam memoriam passionis. Cur ergo unum debet alteri præcedere? Ad argumentum de Rubrica respondetur, illam non esse præceptivam, neque jus novum statuere, sed declarare modum, quo solet, & expedit fieri. Unde & admonet Sacerdos, ut prius aliquantulum orent. Ad illud de consuetudine, respondetur, non obligare sub mortali, p. 2. tr. 14. res. 36.

Non est
mortaliter ce-
lebrare ante
recitatum
Matutinum

25. Terminus verò, ad quem usque Missa celebrari potest, est meridiem inclusive, qui nec mathematicè accipiendus est: Nam Præpositus in 3. part. quastion. 83. artic. 2. dub. 4. numero 143. concedit parum ultra; quia parum pro nihilo reputatur. part. 2. tract. 14. resol. 34. part. 3. tr. 4. resol. 105. & part. 5. tr. 5. res. 58. Et Azorius part. 1. libr. 10. c. 25. quastion. 6. ait Sacerdotem peccare mortaliter, si differat Missam ad tertiam partem horæ post meridiem, Layman lib. 4. tr. 5. c. 4. n. 4. si ad mediam horam; Bonacina de Sacram. disput. 4. quast. ultima, par. 9. num. 6. si ad tres quadrantes. Tandem Sylvius in 3. part. quastion. 83. artic. 2. si ad horam par. 2. tract. 14. resol. 34. §. Verum, & p. 5. tr. 5. resol. 105. Et Philippus de la Cruz tr. 10. §. 3. coroll. 2. docet non esse

Missæ cele-
brari potest
usque ad
meridiem,
& paulo
ultra.

Et à Reli-
giosis tribus
horis post
meridiem

Peccatum mortale, nisi Missa differatur Per horam integram à meridie. Sed communis opinio est in contrarium p. 5. tract. 13. resol. 7. Religiosi verd ex privilegio celebrare possunt usque ad Nonam inclusivè, idest tribus horis post meridiem Ita de la Cruz in direct. part. 2. de Sacrament. Miss. quæst. 2. dub. 1. conclus. 4. Et Sacerdos in die festo ratione itineris impeditus, ex Layman ubi supra potest Missam incipere una hora post meridiem. part. 2. tract. 54. resol. 34. in fine.

An in Sabbatho Sancto liceat celebrare privatim?

26. Omnes Sacerdotes in Sabbatho Sancto celebrare possunt privatim. Ita Hurtado de Sacrament. disputat. 4. de sacrificat. Missa. quæst. 3. Qui adventit, quod, si quis celebrare velit ante solemnem, poterit dicere Missam de Sancto in ea die contingente, vel votivam ad libitum part. 4. tractat. 4. resol. 237. in fine. Quod etiam docet Ledesma in summ. part. 1. tractat. 8. dub. 20. numer. 4. † & à fortiori procedit † si in eo die Festum Annunciationis occurrat. part. 2. tractat. 14. resol. 21. In Cœna domini non est quidem obligatio abstinendi à celebrando; probabilius tamen est, quod eo die non liceat celebrare post missam summam, quia tum statim incipiunt vespere paræves. Vasq. Garz. Caspen. p. 11. tr. 5. res. 32.

Et quid, si ea die contingat Festum Annunciationis?

An liceat celebrare extra Ecclesiam?

27. Quoad locum, Sotus in 4. distinct. 13. quæst. 2. artic. 3. & Sà. v. Missa, numer. 29. docent, secluso contemptu, & scandalo, licere sine justa causa celebrare extra Ecclesiam. Sed DD. communiter cum Villalobos in summ. part. 2. tractat. 15. difficult. 23. numer. 1. Sacerdotem, id sine justa causa facientem, dicunt peccare mortaliter. Quod colligitur ex C. sicut, C. Sic ergo, C. nullus, de consecrat. distinct. 1. ubi id expressè prohibetur: nam cum materia sit gravis, sine dubio obligat sub mortali, part. 2. tract. 24. res. 38. p. 11. tr. 4. res. 2.

Et in mari?

28. Sed an liceat pro communicando infirmo, vel audiendo Sacro in diebus festivis celebrare in mari? Negant DD. communiter cum Navarro, cap. 25. num. 81. tum ob consuetudinem, tum etiam

ob indecentiam. Sed Granado in 3. part. controv. 6. tractat. 14. disputat. 13. numer. 2. & alii tenent, non fore illicitum, si mare sit tranquillum, & sit alius Sacerdos, qui Calicem post Consecrationem firmiter teneat: nam quandoque in tremi potest decentius Altare erigi, & ornari, quam in littore, & sætor picis absigi potest fumis odoriferis. Hoc autem ait Coninch de Sacrament. quæst. 83. artic. 3. duc. 1. num. 226. in nullo casu fieri posse sine licentia Papæ. Sed Granado ubi supra, num. 6. putat, in necessitate sufficere licentiam Episcopi, part. 5. tract. 2. resol. 0.

29. Episcopus secundum Bejam. part. 4. cas. 33. non potest extra diœcesim Altare erigere, & celebrare, aut in sua præsentia celebrari facere. Maximè si sit prohibitum universaliter ab Episcopo illius Diœcesis. Sed Portellius in resp. reg. part. 5. cas. 20. numer. 7. docet absolutè sententiam affirmativam ex cap. final. de privileg. in sexto. Et præterea: quia celebrare Missam hujusmodi non est exercere jurisdictionem contentiosam, sed voluntariam. Possè etiam erigere Oratorium in suis Palatiis, & in Villarurensi, & ibi celebrare, vel audire Missam. Et portare posse Altare viaticum, & in itinere ubicumque extra Romam celebrare, aut celebrari facere, docet Gavantus in Enchirid. Episc. V. Episcopus, numer. 8. part. 4. tractat. 4. resol. 15. & part. 5. tractat. 2. resol. 77. Et hanc facultatem ubique in Altari portatili celebrandi habent ex Portellio V. Altare, num. 1. contra Mirandam. tractat. 1. quæst. 40. artic. 9. Religiosi non contradicente Episcopo part. 3. tractat. 2. resol. 80. Adverte autem, quod in Oratorio Episcopi non potest quis celebrare absente Episcopo: quia illud privilegium non est reale, aut locale, sed personale part. 4. tract. 4. resol. 15. 6. Notandum.

30. Prohibitus celebrare in loco delicti (quod solet contingere, quando Papa dispensat cū aliquo in irregularitate ex homicidio, excipiens pro celebratione locum delicti) videtur quod celebrare

An Episcopus celebrare possit in altari à se erecto extra diœcesim?

Et erigere Oratorium in suo palatio?

Et celebrare in itinere cū altari portatili?

In Oratorio Episcopi non potest celebrare alius absente Episcopo.

Prohibitus vero celebrare in loco delicti, celebrare potest in Ecclesiis

NON

liti, non tene-
tur conteri.

propè muros
Civitatu, in
qua deli-
quit.

non possit propè locum delicti, ut in aliquo Monasterio, quod sit extra muros. Nam in leg. qui in continentibus. ff. de verbor. significat. natus in suburbis dicitur natus in civitate, & ex l. cui que Roma, ff. de legat. 3. legans bona, quæ habet Romæ, censetur legare, quæ habet in suburbis. Et tandem summi Pontifices Basilicas Sanctorum Petri, & Pauli, quæ sunt in suburbis appellant de Urbe. Sed existimo, talem in iis Ecclesiis celebrare posse; Nam Pontifex in cap. Si civitas, de sentent. excommunicat. in 6. ait civitates murorum ambitu terminari, præter casum interdicti, in quo iustis de causis interpretatio fieri debet largior. Et nomine Civitatis propriè venire solum, quod muris clauditur, docet Barbosa in collect. tom. 4. lib. 15. cap. 16. numer. 4. Præterea Menochius de arbit. lib. 2. cent. 2. cas. 155. num. 10. & alii probant, in materiis odiosis nomine Urbis non venire suburbia. Et certè in pœnis benignior interpretatio est adhibenda. Tertius verò in contrarium adducti omnes loquuntur in favorabilibus. part. 4. tract. 4. resolut. 23.

In celebran-
te requiri-
tur intentio.

31. † Circa DISPOSITIONEM vide multa V. Communionis dispositio. Hic solum libandum aliquid de intentione, & statu celebrantis. Pro conficiendo igitur Sacramento requiritur intentio formalis, aut virtualis, quia voluntas debet esse operativa. Vide V. Eucharistia à num. 6. Sed pro applicanda Missa, non ita. Vide V. Missam, num. 5.

Et celebrare
in mortali
est sacrile-
gium.
Sed non tri-
plex.

32. Celebrare Missam in peccato mortali, est sacrilegium. † Non tamen triplex, unum indignæ oblationis, alterum indignæ consecrationis, & tertium indignæ communionis. Quia oblatio, & consecratio sunt propter communionem; & ubi nullum est propter aliud, ibi est tantum unum. Ita Azor. part. 1. lib. 10. cap. 31. quæst. 11. part. 1. tractat. 4. resolutio 24.

Sacerdos con-
fessus Mis-
sam incipit,
si recorda-
tur alicuius
mortalis ob-

33. † Qui ergo conscius sibi est peccati mortalis, confiteatur, & se probeat per pœnitentiam, ut admonet Tridentinum, sess. 11. cap. 7. & postea celebret. † Quod si, postquam confessus est, &

Missam incipit, recordatur alicujus peccati mortalis obliti, sequi potest Missam: nec enim tenetur conteri, vel alteri: nam contritio solum requiritur ad remissionem culpæ, illa verò culpa jam remissa fuit indirectè per pœnitentiam virtualem. Neque est aliquod præceptum de elicienda contritione, vel attritione extra Sacramentum: nam non est divinum; quia in lege nova non est aliquod præceptum merè positivum; nisi circa susceptionem Sacramentorum: nec naturale, nam de jure naturæ solum tenemur pœnitere formaliter, ut reconciliemus nos Deo: hic autem supponitur reconciliatus; denique nec Ecclesiasticum, quia Ecclesia non potest præcipere actus internos, qualis est contritio, & attritio. Neque dicas, quod talis teneretur confiteri, si posset: ergo dum non potest, teneatur ad contritionem. Nam in Paschate omnes fideles tenentur confiteri, & tamen qui non habet copiam Confessarii, ex Filiuccio tom. 1. tractat. 6. cap. 2. numer. 209. & aliis communiter, non tenetur conteri. part. 2. tractat. 14. resolut. 48. & part. 5. tractat. 4. resolut. 5. Tenetur tamen is confiteri, si inter concionem, vel cationem potest. Ita Sylvester V. Eucharist. quæst. 7. & alii. Et universaliter probabilius est sententia Coninch. de Sacrament. quæst. 30. artic. 4. dub. 1. contra Henriquez lib. 8. cap. 46. quod, si commodè, & sine scandalo potest, teneatur ante consecrationem quædocumque confiteri, part. 3. tractat. 4. resolut. 44. 18. & resolut. 77. Unde reprobanda est opinio Coracio in 3. part. tom. 2. tractat. 4. disp. unica, dub. 3. num. 3. qui (vir alioqui doctissimus) probabile putavit, oblitum in Confessione alicujus mortalis, posse sic celebrare, absque eo, quod confiteatur, donec in Paschate urgeat positivum præceptum Confessionis. Quæ opinio deleta fuit in Inquisitione Hispanica per particulare decretum, part. 5. tractat. 14. resolut. 5. in fine. An teneatur confiteri quamprimum post sacrificium, dicemus infra numer. 42.

Sed si potest
absque scanda-
lo, tenetur
confiteri.

Si autem Missam incipit sine Confessione existimans non habere mortale, & postea recordatur habere, tenetur conteri.

Sed quid si ad contritionem excitari non potest?

Potest verò Sacerdos celebrare cum sola contritione, ad satisfaciendum præcepto in die festo, si alio modo non potest.

34. Si verò Sacerdos bona fide Missam inciperet nulla præmissa Confessione, quia scilicet existimaret se non habere peccatum mortale, & postea in Altari recordaretur se illud habere, teneretur elicere actum contritionis, & postea Missam profequi. Sed quid, si ad contritionem excitari non posset? Casus est metaphysicus; nam, cum Deus semper paratus sit auxilium præbere in quacumque angustia potest conteri. Sic Ochagavia *de Sacrament. tract. 2. de Eucharist. effect. quest. 8. num. 4. PC.* sicut tamen quod non posset, saltem sine magna difficultate. Vasquez *in 3. part. tom. 3. disputat. 207. cap. 1. & Hurtado de Sacrament. disputat. 8. de Euchar. diff. 1.* tenent, non peccatum mortale, si cum hujusmodi conscientia peccati mortalis Sacramentum recipiat: quia præceptum dignè communicandi non videtur ita strictè obligare, ut cogat in eo casu ad dimittendum sacrificium inchoatum cum populi scandalo & sui honoris dedecore. Quod intelligunt, si non adisset solus minister, quem facile posset in alium hunc mittere, & mentem interim ad contritionem componere. Idemque docent de laico, qui jamiam recepturus Eucharistiam de manu sacerdotis, nec aliqua occasione divertere potens, recordatur peccati mortalis, & conteri non potest. Quæ sententia est probabilis. *part. 4. tractat. 4. resol. 98. part. 5. tractat. 13. resol. 74. Non desinam.*

35. Potest verò Sacerdos in peccato mortali existens, sine prævia Confessione cum sola contritione celebrare; primo, ad satisfaciendum præcepto in die festo, si nimirum, dum iter facit, non habet copiam Confessarii, nec Missam audire potest. Ita Vega *in summ. tom. 2. cap. 41. cas. 4. contra Suarez in 3. part. tom. 3. disputat. 67. sect. 4.* Non tamen tenetur id facere: quia sequi potest contrariam sententiam. Neque dicas, quòd præceptum de confitendo ante Communionem sit divinum, & præceptum de audiendo Sacro in die festo, Ecclesiasticum, ac proinde hoc debere illi cedere.

Nam in aliquibus casibus, quando concurrunt duo jura imparia, licet Sacerdoti ob probabiles rationes sequi quam maluerit. Inter quos casus unus est præsens, quia Concilium Tridentinum *sess. 13. cap. 7. & DD.* dicunt, id licitum esse, si urgeat necessitas, & copia Confessarii desit. Adde quòd probabile est juxta Concilium, præceptum de confitendo ante Communionem esse juris humani, *part. 2. tract. 14. resol. 63.*

36. Secundo, potest sine Confessione celebrare, ut ipse, vel alii impleant præceptum Paschale Communionis. Quia hoc præceptum non est pure Ecclesiasticum, sed divinum, determinatum tamen ab Ecclesia quoad tempus. Ita Lugo *de Eucharist. disputat. 14. sect. 5. numer. 1. contra Suarez in 3. part. quest. 80. artic. 4. dub. 2.* Aliter tamen dicendum est de Communione debita ex voto, aut etiam ex alio præcepto, *part. 5. tractat. 13. resol. 63. §. licet in part. 4. tractat. 4. resol. 96.* Judicium suum ferre noluerit. §.

37. Tertio potest sine Confessione, & cum contritione celebrare Sacerdos, etiam non Parochus, & in die festo, ut alii Missam audiant, si non adsit Confessarius, nec alius Sacerdos ad celebrandum. Nam in hoc casu urget necessitas proximi, quæ reputari debet, ut propria. Respondet Suarez *tom. 3. in 3. part. disputat. 67. sect. quarta*, quòd illi non peccabunt non audiendo sacrum, si ipse non celebret: Sed contra est: Nam (in casu, quo non esset viaticum dandum moribundo, posset Sacerdos celebrare absque Confessione. Ita Lugo *part. 5. tract. 3. resol. 36. §. Notandum est.*) Et tamen non peccaret moribundus decedens sine viatico, Sacerdote non celebrante, & Sacramento deficiente. Est ergo nostra opinio satis probabilis: licet contraria sit etiam probabilis. *part. 2. tract. 4. resol. 14.*

38. Quarto probabile est: quòd Sacerdos in casu necessitatis possit sine prævia Confessione celebrare, si habeat peccata reservata, & solum adsit Sacerdos inferior

Ad implendum ipse vel alii præceptum Communionis in Paschate.

Ut alij in die festo Missam audiant

Et in casu necessitatis si habeat reservata, & solum adsit inferior

Confessarius inferior.

inferior carens auctoritate in reservata. Etiam, si ultra reservata haberet quoque non reservata. Quia tunc iudicare posset, non adesse copiam Confessarii dum non adest à quo integrè absolvi possit. Adde, quòd eadem peccata bis confiteri, grave onus videtur. Ita Sancius in *Select. disp. 32. numer. 10. Præpositus in 3. part. quæstion. 80. artic. 5. dub. 3. num. 17.* & alii. Imò Hurtadus de *pœnitent. disputat. 14. diff. 14.* sic fieri debere, existimat. Aliqui docent, quòd si una eum reservatis haberet etiam non reservata, teneretur omnia confiteri cum illo Sacerdote, ut ab omnibus saltem indirectè absolvatur. Ita Suarez ubi *supra*. Et Coninch de *Sacrament. quæst. 80. art. 4. dub. 2. num. 21.* id faciendum putat, etiam si talis præter reservata haberet solum venialia. *part. 2. tract. 4. resol. 65. part. 4. tract. 4. resol. 96. & part. 5. tract. 13. resol. 9. & 10.*

Sed quid si una cum reservata habeat non reservata.

Aliquis dicunt, debere omnia illi Confessario confiteri.

Alii vero, debere omnia reservate Confessionem, & celebrare vel communicare cum sola contritione.

Et utrum que est probabile, sicut veniam Confessionem dimidiam confitendo non reservata tantum.

39. At potestne Sacerdos celebraturus ad vitandum scandalum, vel aliquem communicaturum absente superiore, confiteri cum Sacerdote inferiori peccata non reservata, & reservata relinquere, & sic Confessionem dimidiare? Negat Valentia *tom. 4. disput. 7. quæst. 1. punct. 1.* quia Confessio debet esse integra quantum potest, ut omnia peccata directè, vel indirectè absolvantur. Contra verò Hurtadus ubi *supra*, tenet, ut supra diximus, in tali casu Sacerdotem vel alium communicaturum omittere debere Confessionem, & se gerere, ac si non haberet copiam Confessarii, quia Sacerdos simplex non potest ullo pacto absolvere reservata extra mortis articulum, ut ait Tridentin. *sess. 14. cap. 7.* & alii Sacerdos non approbatus, auditis venialibus, & mortalibus posset absolutionem impendere: quia nimirum habet potestatem in venialia. Sed nihilominus probabilis est supradicta opinio Valentia, quòd pœnitens in tali casu teneatur reservata, & non reservata confiteri cum Sacerdote inferiori. Sicut etiam posse celebrare contritum sine Confessione. Et probabilis præterea est opinio Mendozæ in *2. 2. disputat. 84. sect. 7. §.*

182. quòd possit Confessionem dimidiare, & reservata relinquere; quia ad absolutionem indirectam non est necesse, quòd peccata exprimantur, ut patet in peccatis obliis. Neque verò Confessio debet esse integra quoad ea, quæ excedunt Confessarii potestatem.

Idque procedit etiam in excommunicatione, etiam contracta propter hæresim, si urgeat præceptum Paschatis, vel faciendum sit Sacrum ratione scandalii, & adit Inquisitor, vel Episcopus, &c. Vel enim talis teneatur Confessionem dimidiare, cum Confessario inferiori, & hæresim subtrahere, sicque ab illa indirectè absolvi, vel etiam hæresim exprimere. Ipsi tamen imponendum est onus comparendi ante aliam Confessionem, & si pertinax sit in comparando, neganda est absolutio. Si autem onus acceptet & postea non compareret ex culpa sua, iterum peccabit, & urgente novo præcepto, aut necessitate communicandi, major cautio est exigenda. Si autem hic posset sine gravi nota vitare communionem, aut Sacrum, id teneretur præstare. Ita Mendoza *ibidem numer. 185.* Dices: nemo absolvi potest à peccatis, nisi prius absolvatur ab excommunicatione. Respondet, regulariter loquendo, verum illis; quia excommunicatio facit, ne quis licitè Sacramenta suscipiat. In casu tamen necessitatis, posse, quia ex una parte lex Ecclesiastica non obligat cum tanto dispendio, & ex alia, excommunicatione ligatus validè Sacramenta reciperet. Ita Villalobos *tom. 1. tractat. 9. diff. 40. num. 7.* contra Valquez in *3. part. tom. 4. tract. de excomm. dub. 4. num. 8.* Qui assert casum, in quo excommunicatus sine peccato Eucharistiam sumeret: si nimirum Confessarius oblitus absolvere excommunicationem absolvisset peccata. *part. 3. tract. 4. resol. 104. & tract. 5. resol. 68. & part. 5. tract. 13. resol. 10.*

40. Petes primò: Seclusa necessitate, potestne Sacerdos, vel alius non habens copiam superioris, confiteri cum inferiori, exprimendo reservata, vel subtrahendo, ob id solum, ne multum

Etiam si talis sit ligatus excommunicatione, & reservata punita hæresis, &c.

Nam absolutio à peccatis in excommunicatione non cadit in validam sed illicitam quando non urget necessitas.

Et quidem necessitas in supradictis casibus est etiam longamora, quantum

requiritur
in adeundo
superiorem.

tum differat Confessionem, vel Communionem? Respondeo cum Suarez *tom. 4. disp. 73. sect. 2. num. 7.* & Granado *in 3. part. controu. 7. tract. 9. disput. 3. num. 22.* posse. Longa enim mora in Confessione est gravissimum damnum: nam penitens privatur gratia Sacramentali remissionis peccatorum, & auxiliis gratiae vitandi peccata de cetero, & praesertim gratia Eucharistiae, quae est maxima. Tum praeterea, quia diu versari in peccato mortali est maximum damnum, contritio autem est multum difficilis. Sed an id possit, si superior habens facultatem in reservata adiri potest in crastinum? Videtur Mendoza *in 2. 2. disp. 84. sect. 7 §. 190. p. 10.* nec debere hominem noctu ad somnum accedere in peccato mortali, sine Confessione; quia est periculum quo ex illo somno, ut multoties contingit, rapiatur ad inferos. Sed nihil minus noluisset id decernere. Ipse vero existimo, non posse: nam periculum moriendi non solum est in spacio unius noctis, sed etiam unius horae, & momenti; unde quis posset confiteri cum primo Confessario, qui occurrit, & nunquam quaerere superiorem, quod est absurdum, *part. 5. tractat. 13. resolutio. 64 §. Non desinam. in Intro 8.*

Sed an dimittatur
possit
Confessio longa,
si urgeat
tempus
communicandi?

41. Perpetuum: An possit Confessio dimidiari, si statim celebrandum, vel communicandum sit propter scandalum, & Confessio esset multum longa, & finire non possit? Respondeo, Vide infra Verbo Confessionis, num. 48.

Sacerdos
qui in necessitate sine
Confessione
celebravit
ex defectu
Confessarii,
tenetur confiteri
quamprimum.

42. Porro Sacerdos, qui in casu necessitatis carens Confessario sine Confessione celebravit, tenetur confiteri quamprimum. Quia, ut docet Suarez *tom. 3. quae. 66. sect. 7.* & alii communiter, ita praecipit Tridentinum *sess. 13. cap. septimo.* Quamvis non desint, qui dicant, Concilium id non praecipere, sed consuhere, inter quos est Villalobos *in summi. par. 1. tract. 7. dub. 37. num. 7.* Sed posito, quod Concilium id praecipiat, habet multa dubia. Primum est, quomodo intelligi debeat illud, quamprimum? Sancius *in Selectis disput. 32. num. 14.* & alii explicant, statim finita Missa. Ego olim

exponebam *intra triduum*; quia quod intra triduum fit, dicitur statim fieri, *l. fin. Cod. de iudic. ibi, illicd. autem, id est intra triduum.* Sed Fagundez *tract. 3. l. 3. cap. 8. n. 9.* & alii explicant, cum primum celebraverit. Et quamvis dici possit, quod Sacerdos id facere teneretur secluso praeccepto Concilii, unde Concilium nihil novi praeciperet. Et quod alioqui posset Sacerdos confiteri post sex menses, si per sex menses non celebraret, quod est absurdum; nihilominus talis opinio est probabilis saltem per locum extrinsecum, *part. 2. tractat. 14. resol. 60.* Sed ex rationibus a priori non placet. *part. 5. tractat. 13. resolutio. 64 §. Non desinam. in fine.*

Id est (ait
Fagundez)
cum primum
celebraverit.

Sed non placet.

43. Secundum est, an hoc praecceptum obliget in casu, quo Sacerdos bona fide Missam incipiens, postea recordatus peccati mortalis, non constituitur, ne notam infamiae contrahat, habens nihilominus copiam Confessarii? Et respondendum negativè cum Sayro *de Sacrament. lib. 2. cap. 7. artic. 2.* contra Reginaldum *tract. 1. lib. 29. cap. 7. numer. 110.* quia Concilium exprimit casum, in quo quis celebraret sine Confessione ob carentiam Confessarii *par. 2. tr. 14. res. 61.*

Porro hoc
praecceptum
non ligat Sa-
cerdotem,
qui bona
fide Missam
incipiens rei-
cordatur
peccati mor-
tali.

44. Tertium est, si Sacerdos Confessionem omitteret ex malitia? Quartum, si in ipso sacrificio ante Communionem peccaret mortaliter? Et ad utrumque Sylvius *in 3. part. quae. 80. artic. 4. dub. 2.* Responderi obligare. Sed Nugnus *in 3. part. tract. 1. quae. 88. artic. 4. difficult. 4.* probabilius docet, non obligare. *Ibidem. in fine.*

Nec si Con-
fessionem
omittat ex
malitia

Vel in ipsa
Missa peccet
mortaliter.

45. Quintum dubium est, si Sacerdos ante celebrationem Confessus, aliquod peccatum omisisset ex oblivione? Ad quod Praepositus *in 3. part. quae. 80. artic. 5. dub. n. 2. 1.* respondet, in tali casu debere confiteri quamprimum. Quia, inquit, hoc peccatum per se loquendo, debebat ante Communionem subjici clavibus & dici potest, quod conscius illius celebraverit sine illius Confessione *part. 4. tr. 4. resolut. 97.* Idem docet Lugo *de Sacrament. disput. 14. sect. 7. num. 152.* in casu, quo Sacerdos habens reservata defici-

Sed quid si
Confessus
fuit, sed alii
cuius mor-
tali oblitus
est.

Et certum
alium casum.

deficiente superiore, & urgente necessitate Confessus esset inferiori non reservata, & celebrasset. Vel antea quidem Confessus, & absolutus, recordatus postea mortalis obliiti, nec valens illud cōfiteri, sine nova Confessione celebrasset, *part. 5. tractat. 13. resolutio. 64.*

Certum est autem, præceptum non comprehendere laicos.

46. Sextum dubium est, an hoc præceptum extendatur ad laicos. Et respondetur negativè cum Sylvio *in 3. part. qu. 80. art. 2. dub. 2.* & alii communiter contra Navarrum *apud ipsum ibid.* Quando enim laicus aliquod peccatum in Confessione omittit, quod ex justa causa explicare non potest, satis est, quod idud postea confiteatur urgente Confessionis præcepto, *part. 2. tract. 14. resolut. 50. & part. 5. tract. 14. resolut. 54.*

Aut Sacerdotes communicantes mortales laicos.

47. Septimum denique An extendatur ad Sacerdotes more laicorum communicantes. Et respondendum negativè cum Villalobos *in sum. part. 1. tract. 3. dub. 31. num. 8.* quia tunc non se habent ut Sacerdotes. Secus si Sacerdos communicaret in semi sacrificio Pasceves. Vel assumeretur ad complendum sacrificium ab alio inchoatum. *part. 1. tract. 14. resolut. 60. in fine.*

Censura quid?

CENSURA.
1. Censura est pœna Ecclesiastica, his, vel illis Ecclesiæ bonis hominem privans. Tres sunt ejus species Excommunicatio, Suspendio, & Interdictum. Irregularitas non est censura *ex cap. q̄arenti de verb. signific. Ita Faber de Sacram. ordin. dist. 25. quest. 1. disputat. 3 num. 35. & alii.* Sed Corneio *in 3. part. tractat. 5. disput. 1. dub. 2. diff. 2.* & alii probabiliter etiam docent, irregularitatem provenientem ex mero delicto, & quæ est pura pœna peccati, esse censuram; quam opinionem ait Ciux *part. 2. tractat. ... de irregul. dub. 15. concl. 2.* esse communem inter Thomistas. Probatur autem; quia in multis Bullis, postquam concessa est facultas absolvendi ab excommunicatione, suspensione, & interdicto, subjungitur, *Et ab omnibus censuris, & pœnis Ecclesiasticis;* quibus verbis non potest aliud significari, *Summa Diana.*

Et qua illius species?

Irregularitas non est censura.

Sed oppositum est probabile de irregularitate ex delicto.

quàm hujusmodi irregularitas; nam tres censuræ communes jam præmissæ sunt. Vide Bullam Pii V. ann. 1561. Igitur secundum hanc opinionem potest Confessarius virtute Cruciatæ ab his irregularitatibus absolvere, *part. 1. tract. 11. resolut. 27. & part. 4. tr. 2. resolut. 81.*

2. † Omnis verò censura aut est à jure, aut ab homine. A jure dicitur, quando fertur à iudice habente potestatem condendi legem, ea intentione, ut condatur generale statutum, obligans sub censura. Ab homine verò, cum fertur intentione non condendi legem perpetuam, sed statutum temporale, & transitorium obligans sub censura. Item, utraque hæc censura alia est lata sententiæ, quæ incurritur ipso jure, alia est sententiæ ferendæ, seu comminatoriæ, quæ non incurritur, nisi post sententiam Judicis. † In dōbio verò, an censura sit lata, an verò ferendæ sententiæ, censeri debet ferendæ; quia odia sunt restringenda. Ita *Avila de cens. part. 2. cap. 2. dub. 2. part. 4. tract. 3. resolut. 10.*

Censura autem est a iure, aut ab homine.

Aut lata sententiæ aut ferendæ.

3. † Causæ censuræ sunt quatuor. Efficiens, materialis, formalis, & finalis.

Censura quatuor causa. Efficiens est omnis, qui habet iurisdictionem spirituales in foro exteriori.

4. EFFICIENS est ille, qui potest ferre censuram: nimirum Papa, Concilium generale, Provinciale, Cardinales, Episcopi, Inquisitores, Abbates, Generales, Provinciales, & Priores Religiosorum, & omnes habentes jurisdictionem spirituales in foro exteriori. † Potest autem jurisdictione ferendi censuram acquiri consuetudine, *c. dudum, de election. Et præscriptione, cap. auditu, & cap. cum olim, de præscriptio.* Et ratio est, quia his modis mutantur jura, & dominia. Censetur autem in his casibus concedi à Summo Pontifice, ut jurisdictiones Ecclesiasticæ certæ sint. Ita Mercerus *in 3. part. quest. 22. dub. 3.* & Doctores communiter. Qui advertunt, hanc potestatem hoc modo acquiri posse quoad unam censuram, & non quoad aliam: quia inter censuras non est conexio necessaria. Et consuetudo, vel præscriptio circa actus unius generis, non dat facultatem ad actus alterius generis. *part. 5. tr. 9. resolut. 42.*

Qua acquiri potest consuetudine, & præscriptione.

